AccelerateEU
COM(2026) 370 final
EU/586/2026-TEM-3

TaV kuuleminen 29.9.2026

Neuvotteleva virkamies Markku Kinnunen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Valtioneuvoston selvitys Komission tiedonannosta AccelerateEU – energiaunioni: kohtuuhintaista ja turvallista energiaa nopeutettujen toimien avulla

- Eurooppa-neuvosto kehotti 19.3.2026 komissiota esittämään pikaisesti kohdennettuja ja väliaikaisia toimenpiteitä vastauksena Lähi-idän kriisistä johtuviin fossiilisten tuontipolttoaineiden hintapiikkeihin.
- Euroopan komissio julkaisi tiedonannon 22.4.2026
- Tiedonanto on esitelty neuvoston energiatyöryhmässä sekä Coreper I -kokouksessa ja sen pohjalta käytiin keskustelu epävirallisessa energiaministerikokouksessa Kyproksella 13.5.2026.
- Tiedonanto sisältää viisi toimenpidepilaria ja niihin liittyviä toimia. Tiedonanto ei sisällä yksittäisten ehdotusten yksityiskohtia.
- Varsinaisiin ehdotuksiin Suomi ottaa kantaa komission annettua ehdotukset.

Taustaa tiedonannolle (1)

- Yli puolet (57 %) Euroopassa kulutetusta energiasta saadaan fossiilisista tuontipolttoaineista, mikä altistaa Euroopan hintapiikeille ja geopoliittisille kriiseille.
- EU on vähentämässä fossiilisten polttoaineiden osuutta sähköntuotannossa, mutta öljy ja kaasu ovat edelleen keskeisessä roolissa lämmityksessä, teollisuudessa ja liikennesektorilla
- Lähi-Idän tilanne nostaa Euroopassa energian hintoja ja heijastuu laajasti talouteen, työllisyyteen ja kotitalouksiin, erityisesti energiaintensiivisillä aloilla.
- Lähi-idän tilanne on edelleen epävakaa, eikä ole selvää, kuinka kauan se kestää. Tilanteen vaikutukset tuntuvat vähintään useiden kuukausien ajan ja ulottuvat selvästi energia-alaa laajemmalle, ja ne ovat myös taloudellisia, työllisyyteen liittyviä ja sosiaalisia.

Taustaa tiedonannolle (2)

- Jäsenvaltioissa, joissa puhtaan energian, varsinkin uusiutuvien energialähteiden ja ydinvoiman, osuus sähkön kokonaistuotannosta on suuri ja joissa on joustava sähköjärjestelmä, riittävä verkkokapasiteetti ja varastointi, sähkön hinnat ovat yleensä alle EU:n keskiarvon ja energiakriisin vaikutus on pienempi.
- Suomi on viime vuosina onnistunut vähentämään merkittävästi riippuvuuttaan fossiilienergiasta. Suomessa sähköntuotanto perustuu jo yli 95 prosenttisesti fossiilittomaan energiaan, joka vaimensi Iranin kriisin kielteisiä vaikutuksia huomattavasti.
- Suomen esimerkki osoittaa, että fossiilittoman sähkön korkea osuus suojaa fossiilisten polttoaineiden hintapiikeiltä.

Taustaa tiedonannolle (3)

- Eurooppa-neuvosto kehotti 19.3.2026 komissiota esittämään pikaisesti kohdennettuja ja väliaikaisia toimenpiteitä vastauksena Lähi-idän kriisistä johtuviin tuontifossiilisten polttoaineiden hintapiikkeihin. Se peräänkuulutti myös kohdennettuja toimia sähkön hintojen alentamiseksi ja vaihtelun hillitsemiseksi.
- Komission mukaan nykytilanne (kevään tilanne) edellyttää, että toteutetaan kohdennettuja ja oikein ajoitettuja väliaikaisia toimenpiteitä haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien suojelemiseksi, puhtaaseen energiaan siirtymisen ja sähköistämisen nopeuttamiseksi sekä Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn turvaamiseksi.

Viisi toimenpidepilaria

AccelerateEU-tiedonanto sisältää viisi toimenpidepilaria:

Nopeaa hyötyä tuottavat välittömät toimet:

1) Koordinoinnin vahvistaminen
2) Kotitalouksien ja teollisuuden suojeleminen

Pysyvää hyötyä tuottavat välittömät toimet:

3) Fossiiliriippuvuuden vähentäminen
4) Energiajärjestelmän vahvistaminen
5) Investointien mobilisointi

Koordinoinnin vahvistaminen

Parannetaan yhteistyötä kaasun varastoinnissa (joustojen hyödyntäminen sitä koskevassa sääntelyssä), öljyvarastojen vapautuksissa ja jalostuksessa sekä vahvistetaan EU:n yhteistyötä globaalien energiakumppaneiden kanssa.

- Toimena mm. öljyvarastodirektiivin tarkistaminen: Komissio käynnistää direktiivin päivityksen kriisissä havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja mahdollisten tuotekohtaisten vaatimusten arvioimiseksi. → Komissio on antamassa loppuvuodesta energiaturvallisuutta koskevan säädöskehikon jonka osana tarkastellaan myös öljyvarastodirektiiviä.

Kotitalouksien ja teollisuuden suojeleminen

Kohdennettua, oikea-aikaista ja väliaikaista tukea erityisesti haavoittuvimmille ryhmille, samalla pitäen kiinni energiasiirtymän tavoitteista.

- Toimena mm. Tilapäiset valtiontukisäännöt (komission ehdotus 13.4.2026, takautuvasti käyttöön maaliskuusta 2026): Otetaan käyttöön määräaikaiset valtiontukipuitteet, joiden avulla jäsenvaltiot voivat tukea kriisistä eniten kärsiviä nopeasti ja kohdennetusti.
- Toimena mm. AccelerateEU-katalogi (komissio julkisti 13.5.2026): Komissio esitti luettelon nopeasti käyttöön otettavista energiansäästötoimista ja puhtaan energian ratkaisuista, jotka perustuvat aiemmin hyviksi todettuihin kokemuksiin.

Fossiiliriippuvuuden vähentäminen

Edistetään sähköistämistä, energiatehokkuutta ja puhtaan energian tuotantoa öljyn ja kaasun käytön vähentämiseksi.

Komission mukaan keskeistä on, että EU pyrkii korvaamaan öljyä ja kaasua nopeuttamalla siirtymää eurooppalaiseen puhtaaseen energiaan, erityisesti lisäämällä uusiutuvan energian kapasiteettia, kiihdyttämällä sähköistämistä sekä hyödyntämällä ydinenergiaa, biopolttoaineita ja vetyä.

- Toimena mm. Sähköistämisen edistäminen: Tavoitteita ja toimia sähköistämisen vauhdittamiseksi, mm. hintasuhteiden parantaminen, esteiden purku ja fossiilitukien vähentäminen. Komissio aikoo mm. asettaa sähköistämistavoitteen. → Komissio antoi kesällä ohjeellisen Sähköistämisen toimintasuunnitelman (Electrification Action Plan). E-kirje oli EU-ministerivaliokunnassa pe 25.9.

Energiajärjestelmän vahvistaminen

Lisätään siirtoyhteyksiä, nykyaikaistetaan sähköverkkoja, laajennetaan energian varastointia ja edistetään uusiutuvan energian integrointia.

- Toimena mm. Verkkopaketin (European Grid Package) neuvottelujen viimeistely: Komissio kehottaa kanssalainsäätäjiä saattamaan neuvottelut pikaisesti päätökseen (heinäkuuhun 2026 mennessä). → Neuvottelut verkkopaketista ovat edelleen käynnissä. Lupadirektiivin osalta trilogit käynnissä ja TEN-E osalta trilogit käynnistymässä.
- Toimena mm. Verkkomaksuja- ja verotusta koskeva säädösehdotus: komissio tulee antamaan säädösehdotuksen, jonka tavoitteena kannustimet sähköistämiseen, joustavaan kulutukseen ja energiakustannusten alentamiseen. → Tariffiasetus on annettu kesällä ja U-kirjelmä oli EU-ministerivaliokunnassa pe 25.9.

Investointien mobilisointi

Lisätään julkista ja yksityistä rahoitusta, ml. EU:n rahoitusvälineet, siirtymän nopeuttamiseksi.

Tiedonannon mukaan reaktio meneillään olevaan energiakriisiin edellyttää lisää investointeja ja että EU:ssa otetaan käyttöön julkisia varoja (niin EU- kuin jäsenvaltiotasolla) yksityisten investointien lisäämiseksi sekä laajentamiseksi.

- Toimena mm. Päästökaupan uudistus (säädösehdotus heinäkuussa 2026): Päivitetään EU:n päästökauppajärjestelmä (ETS). → Komissio on antanut päästökauppadirektiivin uudistusehdotuksen kesällä. Asiasta on määrä antaa virallinen U-kirjelmä eduskunnalle lokakuussa 2026.

Suomen kannat

Suomen kannat on esitetty perusmuistiossa.

Esim.

- AccelerateEU-tiedonannon lähtökohta, että puhdas siirtymä on samanaikaisesti sekä ilmasto-, kilpailukyky- että turvallisuuskysymys, vastaa Suomen näkemystä puhtaasta siirtymästä EU:n huoltovarmuuden, talouskasvun ja kilpailukyvyn perustana.
- Suomen esimerkki osoittaa, että korkea fossiilittoman sähkön ja lämmön osuus suojaa fossiilisten polttoaineiden hintapiikeiltä.
- Komission tiedonanto tukee siten Suomen strategista suuntaa ja tavoitetta olla puhtaan siirtymän edelläkävijä.